

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТАФАНІКА»

Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Теоретична фонетика

Освітня програма «Англійська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія
035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація курсу
3. Мета й цілі курсу
4. Компетентності та результати навчання
5. Організація курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретична фонетика
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач	Кульчицька Ольга Остапівна
Контактний тел. викладача	0951761635
e-mail викладача	olha.kulchytska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	понеділок 15.05

2. Анотація курсу
<p>Курс теоретичної фонетики – невід’ємна частина освіти лінгвіста, філолога, вчителя англійської мови у середній школі. Ця академічна дисципліна</p> <ul style="list-style-type: none"> • закладає основу розуміння взаємозв’язку мови і мовлення; • розкриває особливості сегментної (звукової) й супрасегментної (інтонаційної, або просодичної) систем англійської мови; • демонструє, як заміна одного звука у слові може спричинити зміну значення; • роз’яснює, чому склад, а не звук/фонема є найменшою одиницею мовлення, що сприймається вухом і мозком людини; • витлумачує різницю між наголосом у слові й висловлюванні; • дає розуміння того, що варіації тону, наголосу, тривалості звучання, паузації у висловлюванні виражають не тільки почуття та емоції, але й думку мовця. <p>Свідомо ставлячись до вивчення теоретичної фонетики, вмотивований студент може навчитися думати і самостійно набувати знання.</p>

3. Мета і цілі курсу
<ul style="list-style-type: none"> • Наголошення важливості галузі, що вивчає закономірності усної форми комунікації. • Виявлення інваріантних та варіативних характеристик усного мовлення та особливостей їх взаємодії зі змістовим планом висловлювання. • Викладення основ ієрархічної системи одиниць сегментного та супрасегментного фонетичних рівнів. • Висвітлення основних фонетичних та фонологічних характеристик означених одиниць.

4. Компетентності та результати навчання

4.1. Загальні компетентності

- Здатність учитися і оволодівати знаннями, засвоювати комплекс знань, умінь і ставлень, необхідного для особистісної реалізації, розвитку, соціальної інтеграції .
- Здатність до пошуку, опрацювання, критичного аналізу інформації з різних джерел.
- Уміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми у лінгвістичній галузі та соціальній сфері.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу отриманої інформації.
- Здатність використовувати набуті знання у професійній діяльності та ситуаціях соціального спілкування.
- Здатність використовувати іноземну мову як засіб комунікації.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність працювати в команді та автономно.
- Усвідомлення принципів академічної доброчесності.

4.2. Фахові компетентності

- Розуміння теоретичних основ лінгвістичної науки, місця теоретичної фонетики у її структурі.
- Здатність використовувати у професійній діяльності знання з теоретичної фонетики при викладанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти: планувати, організовувати та проводити уроки, беручи до уваги необхідність вироблення сталих навичок правильної артикуляції звуків англійської мови та правильного просодичного (інтонаційного) оформлення висловлювання.
- Здатність ефективно використовувати англійську мову, зокрема її фонетичну систему, у різних жанрово-стильових видах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- Здатність дати загальну характеристику сегментному (звуковому) і супрасегментному (просодичному, або інтонаційному) рівням мовлення.
- Володіння знаннями про артикуляційні особливості звуків англійської мови, фонематичний склад сучасної англійської мови, фонетичний аспект складу слова й словесного наголосу.
- Здатність правильно (відповідно до змісту висловлювання й наміру мовця) поділяти висловлювання на менші складові одиниці – ритмічні і тональні (сміслові) групи; здатність правильно визначати і акцентувати частини висловлювання, що у конкретній ситуації несуть основне смислове навантаження.
- Здатність дотримуватися норм ритмічної організації англійського мовлення.
- Здатність правильно використовувати мовленнєву мелодіку для передачі смислу сказаного, емоцій, ставлення до сказаного, до ситуації та співрозмовника.
- Здатність аналізувати й описувати фонетичну складову соціолінгвальної ситуації, визначати роль фонетичної складової та її взаємодію з іншими лінгвістичними факторами у різних типах дискурсу.
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією фонетики.

4.3. Результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: здійснювати підбір необхідної інформації з фахової літератури та електронних баз даних, критично осмислювати, інтерпретувати, систематизувати, використовувати її у навчанні та науковій роботі.
- Організувати процес свого навчання й самоосвіти із значним ступенем автономності.
- Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач означеної галузі та проблем професійної діяльності.
- Розуміти місце фонетики у системі лінгвістичних наук, її зв'язки з іншими галузями знань, її роль як одного із засобів реалізації значення і смислу у процесі комунікації.
- Використовувати набуті знання з теоретичної фонетики у практичному курсі англійської мови та у подальшому викладанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти.
- Розуміти основні проблеми теоретичної фонетики та методи їх розв'язання.
- Знати норми літературної англійської мови, зокрема вимови, та використовувати її для розв'язання завдань у процесі комунікації в різних соціальних ситуаціях, включаючи професійну діяльність.
- Вміти правильно організувати власне мовлення з точки зору артикуляції, словесного наголосу, поділу висловлювання на тональні (сміслові) групи, фразового наголосу, ритмічної структури тональної групи/висловлювання/дискурсу, темпу, паузації.
- Використовувати отримані знання для аналізу фонетичної складової мовлення як у комунікативних ситуаціях реального життя і професійній діяльності, так і при здійсненні наукового дослідження.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Організація курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні	10
Самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	035 Філологія	3	Н

Тематика курсу

Заняття, тема, план	Форма заняття	Літера- тура	Завдання, к-сть годин	Вага оцінки	Термін виконання
------------------------	------------------	-----------------	--------------------------	----------------	---------------------

<p>Тема 1. Предмет фонетики. Фонетика як наука. Фонетична система мови. Аспекти звукових явищ.</p> <p>Тема 2. <i>Сегментний рівень мовлення.</i> Принципи класифікації звуків. Системи голосних і приголосних, їх артикуляторні та акустичні характеристики.</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття</p>	<p>1, 3, 5, 6, 9</p>	<p>Тема 1: лекц. 1, практ. 1, самост. 6 год. Тема 2: лекц. 3, практ. 1, самост. 4 год.</p> <p>Практичне заняття 1. 2 год. Ознайомитися з електронною версією лекції по темі 1 та з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темі 2; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; підготувати відповіді на запитання по темах 1 і 2 (див. електронну версію завдань до практичних занять). Проблемні завдання: 1) визначте завдання фонетики і фонології; 2) схематично (у вигляді рисунка) представте звукову систему англійської мови.</p>	<p>10</p>	<p>вересень</p>
<p>Тема 3. Артикуляторний аналіз звуків англійської мови.</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття (контрольна робота)</p>	<p>1, 3, 5, 6, 9</p>	<p>Тема 3: лекц. 4, практ. 2, самост. 6 год.</p> <p>Пактичне заняття 2. 2 год. Ознайомитися з</p>	<p>10</p>	<p>вересень</p>

			<p>електронною версією лекції по темі 3; відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темі 3; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; підготувати відповіді на запитання по темі 3 (див. електронну версію завдань до практичних занять). Проблемні завдання: 1) здійснить артикуляторний аналіз монофтонга (напр., /i:/); 2) здійснить артикуляторний аналіз дифтонга (напр., /εə/); 3) здійснить артикуляторний аналіз приголосного (напр., /dʒ/); 4) здійснить артикуляторний аналіз сонанта (напр., /r/).</p>		
<p>Тема 4. Теорія фонем. Поняття фонем і алофона. Дистинктивні ознаки фонем. Модифікації фонем у мовленні. Фонологічні опозиції. Функції фонем. Типи транскрипції.</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття</p>	<p>1, 3, 5, 6, 9</p>	<p>Тема 4: лекц. 2, практ. 2, самост. 4 год. Практичне заняття 3. 2 год. Ознайомитися з електронною версією лекції по темі 4; відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темі 4; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої</p>	<p>10</p>	<p>жовтень</p>

			<p>літератури; підготувати відповіді на запитання по темі 4, (див. електронну версію завдань до практичних занять). Проблемні завдання: 1) наведіть власні приклади модифікацій фонем у зв'язному мовленні; прокоментуйте їх; 2) доведіть, що у завданні 1 йдеться про модифікацію фонем, а не заміну одної фонем іншою; 3) наведіть власні приклади фонологічних опозицій у системах голосних і приголосних; прокоментуйте їх.</p>		
<p>Тема 5. Склад як фонетична і фонологічна одиниця. Теорії утворення складу. Структура складу. Силабіфікація. Функції складу. Тема 6. Словесний наголос. Природа словесного наголосу в англійській мові. Лінгвістично релевантні ступені наголосу. Моделі наголошення слова. Функції наголосу.</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття</p>	<p>1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11</p>	<p>Тема 5: лекц. 2, практ. 1, самост. 6 год. Тема 6: лекц. 2, практ. 1, самост. 4 год.</p> <p>Практичне заняття 4. 2 год. Відновити в пам'яті матеріал прочитаної лекції по темах 5,6; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах рекомендованої літератури; підготувати відповіді на запитання по темах 5 і 6, (див. електронну версію завдань до практичних занять). Проблемні завдання:</p>	<p>10</p>	<p>листопад</p>

			<p>1) дайте власне роз'яснення поняття складу як фонетичної й фонологічної одиниці;</p> <p>2) дайте відповідь на запитання, яка з теорій утворення складу видається Вам найбільш ймовірною, і мотивуйте свою відповідь;</p> <p>3) дайте відповідь на запитання, склад чи фонема є найменшою одиницею у зв'язному мовленні, і мотивуйте свою відповідь;</p> <p>4) наведіть власні приклади лінгвістично релевантних ступенів наголосу; прокоментуйте їх.</p>		
<p>Тема 7. <i>Супрасегментний рівень мовлення.</i> Інтонація і просодія. Функції інтонації. Просодичні одиниці. Просодичні підсистеми.</p> <p>Тема 8. Підсистеми тону. Наголос у висловлюванні. Ритм. Темп. Паузація. Тембр.</p>	<p>лекція, самостійна робота, практичне заняття (контрольна робота або виконання проекту)</p>	1 – 11	<p>Тема 7: лекц. 2, практ. 1, самост. 6 год. Тема 8: лекц. 4, практ. 1, самост. 8 год.</p> <p>Практичне заняття 5. 2 год. Ознайомитися з електронною версією лекції по темі 8; відновити в пам'яті матеріал прочитаних лекцій по темах 7,8; ознайомитися з матеріалом у відповідних розділах</p>	10	листопад

<p>Підготовка до контрольних робіт</p> <p>Підготовка до заліку</p>		<p>рекомендованої літератури; підготувати відповіді на запитання по темах 7 і 8, (див. електронну версію завдань до практичних занять). Проблемні завдання: 4) дайте роз'яснення терміну «супрасегментний рівень мовлення»; наведіть власні приклади, що ілюструють природу поняття супрасегментності; 2) наведіть власні приклади зміни значення сказаного за допомогою просодичних підсистем тону, наголосу у висловлюванні, темпу, паузації, тембру; 3) поясніть особливості ритму в англійській мові.</p> <p>Теми 3, 7, 8: самост. 8 год.</p> <p>Теми 1–8: самост. 8 год.</p>		<p>вересень, листопад</p> <p>грудень</p>
--	--	---	--	--

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання курсу регламентується критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, прийнятими в університеті. Залік вважається зарахованим, якщо сумарна оцінка за відповіді (усні та письмові) на практичних заняттях і на заліку становить не менше 50 балів.</p>
--	--

Вимоги до
письмової роботи

Передбачено дві письмові підсумкові контрольні роботи:
контрольна робота 1: теми 2 – 6;
контрольна робота 2: теми 7–8;
максимальна оцінка – 10 балів за кожну контрольну роботу.

За бажанням студента альтернативою контрольної роботи 2 є виконання індивідуального проекту: створення аудіо файлу і опис просодичних характеристик аудіо матеріалу у письмовій формі.

Максимальна оцінка – 10 балів.

Студенти, які з дозволу деканату навчаються за індивідуальним планом, проходять тести у відділі дистанційного навчання університету.

Зразки підсумкових контрольних робіт

Контрольна робота 1. Теми 2–6. Сегментний рівень:

Зразок А.

- What is the difference between voiced and voiceless consonants?
- Discuss the theory according to which the phoneme is a bundle of phonetic distinctive features.
- Analyze the phoneme /v/.

Зразок Б.

- What is the difference between diphthongs and monophthongs?
- Discuss the three theories of syllable formation.
- Analyze the phonemes /θ/ and /ð/.

Контрольна робота 2. Теми 7–8. Супрасегментний рівень:

Зразок А.

- Define *rhythmic unit*.
- Listen to an utterance. How many tone groups does it have? In each tone group, define the pitch level, the stressed and accented syllables, the type of nuclear tone, the tempo of speech.

Зразок Б.

- What is the pitch range of an utterance?
- Listen to an utterance. How many tone groups does it have? In each tone group, define the pitch level, the stressed and accented syllables, the type of nuclear tone, the tempo of speech.

Завдання індивідуального проекту:

Choose a short piece of discourse: five or six utterances. Ask a

native speaker of English to make an audio record for you (or find an audio record made by a native speaker on the Internet). Read the same bit of discourse and make a record of your reading. Analyze and compare the two versions:

- How many tone groups does the bit of discourse have?
- In each tone group, define the pitch level, the stressed and accented syllables, the type of nuclear tone, the tempo of speech.

Зразки тестових завдань

Зразок А.

Articulatory phonetics studies the following phenomena:

respiration, phonation, articulation
frequency, spectrum, intensity
phonemes
pitch, loudness, length

Зразок Б.

/ɪə/ is

a closing diphthong
a free diphthong
a centering diphthong
a checked diphthong

Зразок В.

The stress pattern of a word is

one prominent syllable
the correlation of degrees of prominence in a word
the correlation of syllables in a word
two prominent syllables

Зразок Г.

Prosody is a unity of non-segmental phenomena:

speech melody, word stress, tempo, rhythm, pauses
pitch range, utterance stress, tempo, rhythm, pauses
speech melody, utterance stress, tempo, rhythm, pauses of
perception
speech melody, utterance stress, tempo, rhythm, pauses

Семінарські заняття	Оцінюється відвідування усіх п'яти практичних (семінарських) занять, включаючи дві підсумкові контрольні роботи (або підсумкову роботу 1 і виконання проекту). Відповіді оцінюються за п'ятибальною шкалою. Максимальна кількість балів становить 50 (розраховується як середнє арифметичне усіх занять із ваговим коефіцієнтом 2).
Положення про залік	При розрахунку підсумкового рейтингового балу враховуються: а) навчальні досягнення студентів – максимум 50 балів, набраних за аудиторну і самостійну роботу на практичних (семінарських) заняттях, включаючи виконання підсумкових контрольних робіт (або контрольної роботи 1 і виконання проекту); б) відповіді на заліку – максимум 50 балів. Сумарна максимальна оцінка дорівнює 100 балам.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів за курс дорівнює 100, що є сумою балів за відповіді та виконання практичних завдань на семінарських заняттях (включаючи дві підсумкові контрольні роботи), частина з яких передбачає самостійне опрацювання матеріалу. Семінарські (практичні) заняття й підготовка до них становлять змістові модулі 1 і 2 відповідно; за них студент/студентка отримує максимум 50 балів. Залік і підготовка до нього становить змістовий модуль 3; максимальна оцінка на заліку – 50 балів, що в сумі зі змістовими модулями 1 і 2 складає 100 балів.

При виставленні підсумкового рейтингового балу обов'язково враховується присутність студента/студентки на заняттях (у тому числі лекційних), активність студента/студентки під час практичного заняття.

Наголошується на недопустимості:

- пропусків занять без поважної причини (хвороба, виняткові сімейні обставини);
- користування мобільним телефоном, іншими електронними чи паперовими джерелами/носіями інформації на заняттях і на заліку;
- списування, підказок на заняттях і на заліку;
- плагіату.

Якщо сумарна рейтингова оцінка за відповіді на заняттях, включаючи контрольні роботи (або контрольну роботу 1 і виконання проекту), і на заліку становить менше 50 балів (49 і нижче), залік не вважається зарахованим. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується правом на повторний допуск до складання заліку (відомість № 2) за умови відвідання консультацій викладача, що передбачає перескладання пропущених тем і виконання індивідуальних завдань.

8. Рекомендована література

Базова

1. Васильев В. А. 1980. Фонетика английского языка: Нормативный курс. Москва: Высшая школа. 256 с. Англ. (бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету, ауд. 206)
2. Паращук В. Ю. 2005. Теоретична фонетика англійської мови. Вінниця: Нова Книга. 240 с. Англ. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
3. Vorisova, L.V., Metlyuk, A. A. 1980. Theoretical Phonetics. Минск: Вышэйшая школа. 144 p. (бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
4. Brown, G. 1984. Listening to Spoken English. Moscow: Prosveshcheniye. 172 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, ауд. 206)
5. Crystal, D. 2003. The Cambridge encyclopedia of English. 2nd edn. Cambridge: CUP. 480 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
6. O'Connor, J. D., Arnold, G. F. 1973. Intonation of colloquial English. London: Longman. 293 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету, ауд. 206)

Допоміжна

7. Дворжецька М. П., Макухіна Т. В., Великова Л. М., Снегірьова Є. О. 2005. Фонетика англійської мови: риторика мовленнєвої комунікації. Вінниця: Нова Книга. 206 с. Англ. (бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету, ауд. 206)
8. Antipova, E. Ya., Kanevskaya, S. L., Pigulevskaya G. A. 1974. English Intonation. Ленинград: Просвещение. 232 с. (бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету)
9. Couper-Kuhlen, E. 1993. English speech rhythm. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Co. 346 p. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)
10. Leontieva, S. F. 1988. A theoretical course of English. Москва: Высшая школа. 336 с. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; бібліотека факультету іноземних мов Прикарпатського національного університету, ауд. 206)
11. Wells, J. C. 2006. English intonation: An introduction. Cambridge: CUP. 273 с. (електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника)

Викладач Кульчицька О. О.